

Voetbalveiligheid Samen Organiseren

Een evaluatie van de gebeurtenissen rond
de wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht
op 4 oktober 2013

Auditteam Voetbal en Veiligheid

Samenstelling Auditteam Voetbal & Veiligheid

Annemarie Jorritsma (voorzitter)

Gerard Beelen

Han Moraal

Gerrie Ruijs

Mirjam Salet

Peter van Zunderd

Op verzoek van

De driehoek van Sittard-Geleen

Met dank aan

Gemeente Sittard-Geleen

Politie-eenheid Limburg

Openbaar Ministerie

BVO Fortuna-Sittard

Fortuna Supporters Collectief

Vormgeving

Marcel Grotens

Onderzoeksteam en rapportage

Sebastiaan Barlagen

Laurens van der Varst

Menno van Duin

Voetbalveiligheid Samen Organiseren

Een evaluatie van de gebeurtenissen rond de wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht op 4 oktober 2013

Sebastiaan Barlagen, Laurens van der Varst en Menno van Duin

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Introductie Auditteam Voetbal en Veiligheid	5
1.3	Doel- en vraagstelling	6
1.4	Leeswijzer	6
2.	Reconstructie van gebeurtenissen	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Vorbereiding op de wedstrijd	7
	2.2.1 <i>Sleutelbesluit 1: Begeleiding van de tocht met ME</i>	15
2.3	De gebeurtenissen rond de tocht	15
	2.3.1 <i>Bepalend moment 1: Incidenten tijdens de tocht</i>	17
2.4	Aankomst supporters bij het stadion	18
	2.4.1 <i>Bepalend moment 2: Congestie bij aankomst van het stadion</i>	19
2.5	Gebeurtenissen tijdens de wedstrijd	20
	2.5.1 <i>Sleutelbesluit 2: Opstelling van de ME bij uitgang CD van het stadion</i>	21
2.6	De ongeregelheden na de wedstrijd	22
	2.6.1 <i>Bepalend moment 3: Ontstaan van ongeregelheden</i>	25
2.7	De nasleep	25
3.	Lessen, conclusies en aanbevelingen	27
3.1	Inleiding	27
3.2	Samenvatting van gebeurtenissen	27
3.3	Eigen lessen voetbalpartners	28
3.3	Overkoepelende lessen Auditteam	29
3.4	Aanbevelingen	30
	<i>Bijlagen</i>	
	Bijlage A – Respondenten	32
	Bijlage B – Geraadpleegde documenten	33

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Aanleiding

Op vrijdagavond 4 oktober 2013 wordt de streekderby Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht gespeeld. Na afloop van de wedstrijd ontstaan buiten het stadion forse ongeregelheden tussen de Mobiele Eenheid (ME) van de Politie-eenheid Limburg en een groep Fortuna-Sittard supporters. Een grote groep welwillende supporters, waaronder ouders met kinderen, zijn in meer of mindere mate onbedoeld toeschouwer en/of slachtoffer van de ongeregelheden en het geweld.

Supporters dienen bij de gemeente, politie en club tientallen klachten in over het optreden van de politie en er worden meerdere aangiften gedaan. De verontwaardiging onder supporters is groot. De Politie-eenheid Limburg stelt een eigen onderzoek in naar de gebeurtenissen. Hiernaast vraagt de driehoek Sittard-Geleen het Auditteam Voetbal en Veiligheid om aanvullend onderzoek te doen naar de gebeurtenissen en om lessen te trekken voor alle betrokken veiligheidspartners en supporters.

Op 15 november presenteren de burgemeester, de eenheidschef van de Politie-eenheid Limburg en de hoofdofficier van Justitie de bevindingen uit het eigen onderzoek van de Politie-eenheid Limburg tijdens een persconferentie.

1.2 Introductie Auditteam Voetbal en Veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van dit team is om advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale ‘voetbalvierhoek’, die bestaat uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald Voetbalorganisatie (BVO).

Het Auditteam heeft de volgende taken:

- feitenonderzoek doen naar ingrijpende incidenten van voetbalgerelateerd geweld in Nederland;
- het onderzoeken en analyseren van trends in (uitwassen van) het gedrag van voetbalsupporters en aanbevelingen doen voor verbetering;
- het opstellen van concrete adviezen en het maken van aanbevelingen, gebaseerd op diepte-onderzoeken (audits). Deze audits zijn gericht op de aanpak van voetbalgeweld door clubs, gemeenten, politie, Openbaar Ministerie en KNVB.

De voorzitter van het Auditteam Voetbal en Veiligheid is Annemarie Jorritsma. Het Auditteam bestaat verder uit Gerard Beelen, Mirjam Salet, Han Moraal, Gerrie Ruijs en Peter van Zunderd. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, dat bij het uitvoeren van haar werkzaamheden gebruikmaakt van de expertise van praktijkdeskundigen.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het hoofddoel van dit onderzoek is om samen met alle betrokken partijen te leren van de gebeurtenissen rond de wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht teneinde een dergelijke escalatie in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen. Hierbij richt het Auditteam zich nadrukkelijk op de samenwerking tussen de veiligheidspartners en de relatie met de supporters.

Het onderzoek van het Auditteam is gericht op het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat waren de beeldbepalende gebeurtenissen bij de ongeregeldheden rond de wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht op 4 oktober 2013?
2. Wat waren de bepalende momenten, factoren, keuzes en besluiten in de aanloop naar, tijdens en na de wedstrijd in relatie tot de ongeregeldheden?
3. Welke lessen trekken de verschillende betrokken partijen voor zichzelf uit deze gebeurtenissen?
4. Welke overkoepelende lessen kunnen er getrokken worden uit de gebeurtenissen om een dergelijk incident in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen?

De onderzoeksactiviteiten bestonden uit interviews met betrokken professionals van de voetbalpartners en documentstudie. Het feitenonderzoek van de politie wordt hierbij als vertrekpunt gebruikt. Het Auditteam richt zich nadrukkelijk op aanvullende feiten, het ontsluiten van nieuwe perspectieven waaronder het perspectief van de BVO en de supporters, en de duiding van de gebeurtenissen.

Voor de duiding van de gebeurtenissen en het trekken van lessen hanteert het Auditteam als uitgangspunt dat voetbalveiligheid een multidisciplinair vraagstuk is dat een gezamenlijke aanpak vergt van alle betrokken veiligheidspartners.

Het onderzoek heeft nadrukkelijk niet tot doel een oordeel te vellen over het politieoptreden in individuele casussen en in specifieke gebeurtenissen en over individuele personen die onderdeel uitmaken van een formeel onderzoek door de klachtencommissie van de politie of het Openbaar Ministerie.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een reconstructie van gebeurtenissen in de aanloop, tijdens en na de wedstrijd. Door het benoemen van zogenoemde sleutelbesluiten en bepalende momenten in deze reconstructie worden onderzoeksvragen 1 en 2 beantwoord.

In hoofdstuk 3 beschrijven wij eerst de lessen die de gemeente, politie, OM, BVO en supporterscollectief voor zichzelf hebben geïdentificeerd. Hiermee wordt onderzoeksvraag 3 beantwoord. Vervolgens beschrijven wij de overkoepelende lessen en conclusies van het Auditteam en doen aanbevelingen. Met deze bevindingen zal onderzoeksvraag 4 beantwoord worden.

Een respondenten- en bronnenlijst zijn als bijlage I en II opgenomen.

Hoofdstuk 2

Reconstructie van de gebeurtenissen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de gebeurtenissen in de aanloop, tijdens en na de wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht op 4 oktober 2013. We merken op dat de ongeregelde heden buiten het stadion direct voor én na afloop van de wedstrijd de voornaamste aanleiding waren voor dit onderzoek. In dit hoofdstuk worden deze ongeregelde heden echter niet uitgebreid beschreven. De reconstructie richt zich vooral op de voorbereiding op de wedstrijd tot het moment waarop de situatie escaleerde in ernstige ongeregelde heden. De focus van het Auditteam is namelijk gericht op het voorkomen van een dergelijke escalatie. Het Auditteam denkt dat de aangrijpingspunten voor het voorkomen van vergelijkbare ongeregelde heden in de toekomst vooral gevonden worden in de gezamenlijke voorbereiding.

In dit hoofdstuk lichten we enkele zogenoemde sleutelbesluiten en bepalende momenten uit. Dit zijn besluiten en momenten die volgens het Auditteam bepalend zijn geweest voor de escalatie van de situatie en hiermee het ontstaan en verloop van de ongeregelde heden na afloop van de wedstrijd op 4 oktober 2013.

2.2 Voorbereiding op de wedstrijd

Onder voorzitterschap van de ambtenaar Veiligheid en Handhaving van de gemeente Sittard-Geleen bereiden vertegenwoordigers van de Betaald Voetbalorganisatie (BVO) van Fortuna-Sittard (Manager Veiligheid en algemeen medewerker), de Politie-eenheid Limburg (teamchef Sittard en voetbalcoördinator), de brandweer en de parketsecretaris van het Openbaar Ministerie de thuiswedstrijden voor. Dit gebeurt in het maandelijkse ‘operationeel veiligheidsoverleg’. Het operationeel veiligheidsoverleg heeft onder meer als taak het informeren en adviseren van de burgemeester en de lokale driehoek over de veiligheidsrisico’s rond voetbalwedstrijden van Fortuna-Sittard en de gekozen aanpak.^{1/2} Om deze taak te kunnen vervullen wordt door de verschillende vertegenwoordigers informatie verzameld over de mogelijke veiligheidsrisico’s. Tevens wordt in het operationeel veiligheidsoverleg de (gekozen) aanpak en veiligheidsmaatregelen van eerdere wedstrijden door de veiligheidspartners geëvalueerd. Naast het operationeel veiligheidsoverleg dat maandelijks plaatsvindt, is er enkele weken voor thuiswedstrijden een apart vooroverleg waaraan ook de bezoekende BVO deelneemt.³ Hiernaast wordt er jaarlijks een strategisch veiligheidsoverleg ingepland tussen de burgemeesters van de gemeenten in Limburg met een BVO, de directeurs van de BVOs, het Openbaar Ministerie en de Politie-eenheid Limburg. Verder vindt in Sittard tweemaal per jaar in Sittard het bestuurlijk overleg tussen de voetbalpartners op directieniveau plaats.

-
1. Convenant betaald voetbal 2013-2014
  2. Alle wedstrijden van Fortuna-Sittard worden aan het begin van het seizoen van een risico-classificatie (een inschatting van het veiligheidsrisico door de betrokken veiligheidspartners) voorzien. In de ‘jaarplanning voetbal seizoen 2013-2014’ worden twaalf thuiswedstrijden van Fortuna-Sittard als ‘Laag risico’ geclassificeerd (A-classificatie) en zes thuiswedstrijden als ‘Gemiddeld risico’ (B-classificatie).
  3. Convenant betaald voetbal 2013-2014, september 2013.

Operationeel veiligheidsoverleg 19 augustus

In het operationeel veiligheidsoverleg op 19 augustus 2013 wordt de ‘concept jaarplanning voetbal seizoen 2013-2014’ besproken en vastgesteld.⁴ De wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht op 4 oktober 2013 is een klassieke streekderby en wordt vanwege de historie en rivaliteit tussen beide BVO’s standaard ingeschat als een wedstrijd met een ‘Gemiddeld risico’ (B-classificatie). Tijdens dit overleg wordt tevens opgemerkt dat er “wederom een optocht is te verwachten”.⁵ Deze tocht en de mogelijke regulering hiervan is ook al in het operationeel veiligheidsoverleg van 14 januari 2013 besproken.⁶ Deze tocht vindt sinds twee jaar plaats rond de streekderby Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht. Omdat de supporters tijdens de streekderby gelijktijdig en in grotere getale bij het stadion aankomen, ontstaat er bij de stewards van de BVO Fortuna-Sittard druk op de kaartcontrole en fouillering.⁷ In 2011 ondersteunt daarom de politie, in de vorm van de ME, de stewards bij het stadion. Bij de toegang tot het stadion ontstaan in dat jaar lichte confrontaties tussen ME en enkele supporters en de politie verricht bij het stadion drie aanhoudingen.⁸ In het operationeel veiligheidsoverleg spreken de deelnemers af dat de medewerker van de BVO Fortuna-Sittard zal nagaan of het Fortuna Supporters Collectief (Fortuna SC) de tocht in 2013 wil organiseren.⁹

De medewerker van de BVO Fortuna-Sittard polst na het veiligheidsoverleg van 19 augustus 2013 in telefonische gesprekken met de drie leidende figuren binnen het Fortuna SC of er wederom plannen zijn voor een tocht. De supporters geven aan dat er geen plannen zijn voor een georganiseerde tocht, mede omdat het een spontane tocht is. Hiernaast willen zij de organisatie van de tocht niet op zich nemen. De medewerker van de BVO koppelt deze informatie naar eigen zeggen terug in het operationeel veiligheidsoverleg op 16 september 2013.¹⁰

Vooroverleg 20 augustus

Op 20 augustus 2013 vindt het specifieke vooroverleg van de wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht plaats op het politiekantoor in Sittard. Aan het overleg neemt, naast de BVO Fortuna-Sittard en de politie, ook een medewerker van de bezoekende BVO deel. De gemeente is verhinderd. Als sfeeracties worden spandoeken, vlaggen en trommels verwacht conform de eisen van de KNVB.^{11/12} Er worden rond de 6000 bezoekers verwacht. De stewards van de BVO Fortuna-Sittard krijgen de instructie om de supporters voor de Noordtribune één-op-één te fouilleren in verband met geruchten dat supporters van de N-side vuurwerk willen meenemen. Ook supporters voor de Oosttribune dienen één-op-één gefouilleerd te worden. Er is tevens de nodige aandacht voor het fouilleren van supporters, vanwege een ernstig vuurwerkincident in het stadion in 2012. Het informatieformulier, waarin specifieke gegevens over de wedstrijd en genomen (veiligheids)maatregelen zijn opgenomen, vermeldt verder dat verwacht wordt dat een optocht met supporters omstreeks 19:30 uur bij het stadion arriveert.¹³

---

4. Notulen: Operationeel Veiligheidsoverleg 19-08-2013.

5. Notulen: Operationeel Veiligheidsoverleg 19-08-2013.

6. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.2.

7. Audit Fortuna-Sittard, 0-meting, Auditteam Voetbal en Veiligheid, januari 2012.

8. Interview politie.

9. Notulen operationeel veiligheidsoverleg 19 augustus 2013.

10. Interview BVO. In de verslagen vindt de auditcommissie nauwelijks iets terug over de tocht (discussie, voorbereidingen e.v.).

11. Interview BVO.

12. Vooroverleg Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht.

13. Briefing & informatieformulier thuiswedstrijden Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht.

De tocht

Een deel van de trouwe aanhang van Fortuna-Sittard verzamelt zich traditiegetrouw bij café 'Brand Taveerne' op de Klaverstraat in Sittard. 'Brand Taveerne' is, net als twee andere cafés in Sittard, traditioneel een verzamelplek voor fanatieke supporters. Voorafgaand aan de streekderby tegen MVV in 2011 trekt een gevarieerd gezelschap Fortuna supporters, waaronder ouders met kinderen en leden van de harde kern, voor het eerst in een gezamenlijke tocht naar het Fortuna stadion. Een traditie lijkt geboren, want ook in het daaropvolgende seizoen vindt de tocht plaats. De tocht staat onder supporters bekend als de "D(erby)-Day March", "Fakkeltocht" of "Corteo"; de politie spreekt over een "Fakkeltocht". Tijdens reguliere wedstrijden trekken supporters vanaf hun stamcafés druppelsgewijs naar de wedstrijd, maar tijdens de streekderby is sprake van een echte tocht van zo'n 200 tot 250 supporters. Het is de enige wedstrijd van Fortuna-Sittard waarbij zo'n tocht plaatsvindt. Volgens het Fortuna SC is sprake van een spontaan initiatief van de aanwezige supporters. Volgens hen is er géén duidelijk aanwijsbare organisator.¹⁴ De tocht wordt op de fansite van het Fortuna Supporters Collectief enkele dagen voor de wedstrijd wel aangekondigd:

Derby Time: de Fakkeltocht

Supporters van Fortuna-Sittard hebben inmiddels een mooie traditie in het gezamenlijk lopen van een mooie "fakkeltocht" (zoals die in de volksmond heet) door Sittard. Vanaf 17:00 uur kan er dan ook weer verzameld worden in Café Brand Taveerne. Have fun!¹⁵

In 2012 begeleiden reguliere openbare ordehandhavers van de politie ('platte petten') de tocht vanaf het café naar het stadion. Dat jaar zijn er volgens de politie signalen dat de tocht vanaf de Markt in Sittard naar het stadion vertrekt in plaats van het gebruikelijke café 'Brand Taveerne'. Dit zou naar verwachting van de politie tot de nodige (verkeers-)hinder in het centrum leiden. Uiteindelijk start de tocht niet vanaf de Markt, maar vertrekken de supporters alsnog vanaf de 'Brand Taveerne'. De politieagenten stellen zich naar eigen zeggen tolerant op in de begeleiding van de supporters in 2012. Desondanks wordt er volgens de politie door deelnemers aan de tocht vernielingen aan auto's gepleegd en Bengaals vuurwerk afgestoken.^{16/17} Dit vindt plaats op de route naar het stadion wanneer supporters uitwaaiëren door de wijk.

Seizoensevaluatie 2012/2013

Op 3 september 2013 evalueren de deelnemers aan het operationeel veiligheidsoverleg met elkaar het seizoen 2012/2013. Ook de tocht van de supporters komt ter sprake. Volgens de deelnemers aan het overleg leidt de tocht tot de overlast, verkeershinder en vernielingen aan enkele voertuigen op de route.^{18/19}

---

14. Interviews Fortuna SC.

15. <http://www.fortunasc.nl/content/view/index/3613>

16. Interview politie.

17. Het Fortuna SC merkt op dat in 2012 schade aan een auto (van één van de deelnemers aan de tocht) ontstond, maar dat volgens hen buurtbewoners hier geen hinder van ondervonden.

18. Evaluatie seizoen2012-2013, 3-09-2013.

19. Zie eerdere opmerking Fortuna FS over ervaren hinder door buurtbewoners.

Daarom ontstaat bij de politie en de gemeente de wens om met de supporters tot afspraken te komen over de randvoorwaarden waaronder de tocht kan plaatsvinden. In hetzelfde overleg wordt verder opgemerkt dat de tocht volgens de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) een meldingsplichtig evenement is, maar dat er in voorgaande jaren géén melding is gedaan. Zo'n formele melding is normaliter voor gemeenten aanleiding om de voorgenomen activiteit of het evenement in behandeling te nemen en hier bepaalde voorwaarden aan te verbinden. De gemeente geeft bij de politie niet aan welke voorwaarden zij stelt aan een dergelijke tocht.²⁰ Ook was er de afgelopen jaren geen duidelijk aanwijsbare organisator en had de tocht eerder het karakter van een spontaan evenement. De deelnemers van het operationeel veiligheidsoverleg delen de wens dat iemand verantwoordelijk wordt gehouden voor de 'organisatie' van de tocht en dat idealiter het supportersplatform deze rol op zich neemt.^{21/22}

De supporters

Sinds oktober 2011 neemt er geen afvaardiging namens de supporters van Fortuna-Sittard deel aan het operationeel veiligheidsoverleg. De relatie met de afgevaardigde van de supporters en de politie raakt verstoord tijdens de uitwedstrijd tegen Helmond Sport op 21 oktober 2011. Dit gebeurt nadat een afgevaardigde namens de supporters bij de politie, naar eigen zeggen, op duidelijke en vrij confronterende wijze protest aantekent wanneer enkele supporters de toegang tot het stadion wordt ontzegd.^{23/24} Hierop ontstaat een vertrouwensbreuk tussen de afgevaardigde en de politie (samen met de overige deelnemers aan het veiligheidsoverleg). De voetbalpartners besluiten de afgevaardigde niet meer uit te nodigen voor het operationeel veiligheidsoverleg. Wel vragen zij aan de BVO om onder de supporters op zoek te gaan naar een vervanger. Het blijkt lastig op korte termijn een nieuwe afgevaardigde namens de supporters te vinden, waardoor er in de aanloop naar Fortuna-MVV geen afgevaardigde deelneemt aan het operationeel veiligheidsoverleg.

In diezelfde periode zijn er bovendien meerdere georganiseerde supportergroepen actief die met elkaar in gesprek zijn over een mogelijke fusie. Dit zijn onder meer de 'Supportersvereniging Nao Veure' (die zorg draagt voor onder andere busreizen, veiligheid en het Supportershome), 'Fortunahome.com' (website en activiteiten) en 'TGV' (Sfeeracties & Tifo). In datzelfde seizoen van 2011/2012 gaat de BVO Fortuna-Sittard op zoek naar een vast aanspreekpunt onder de supporters voor veiligheid en uitwedstrijden.

In juli 2013 fuseren de supportergroepen tot het Fortuna Supporters Collectief (Fortuna SC). Waar het volgens het Fortuna SC in het verleden voor de BVO nogal eens onduidelijk was bij welke vereniging zij voor een bepaald onderwerp terecht kon, heeft het samengaan in het Fortuna SC dit probleem verholpen. De BVO kan nu voor eigenlijk alle onderwerpen bij het Fortuna SC terecht.²⁵ Het Fortuna SC stelt zich onder meer als doel:

---

20. Interview politie.

21. Evaluatie seizoen 2012-2013, 3-09-2013.

22. Interview politie.

23. Interview Fortuna SC.

24. Volgens de politie was er bij herhaling sprake van grove, beledigende en kwetsende uitlatingen in het openbaar en op het internet.

25. Interview Fortuna SC.

- het organiseren van activiteiten voor de leden van het supportersplatform en/of supporters;
- het versterken van de onderlinge banden tussen het supportersplatform en de BVO Fortuna;
- het bevorderen van een positief klimaat, goede catering en gezellige voetbalsfeer en;
- het opkomen voor de veiligheid en service voor bezoekers van wedstrijden van Fortuna.²⁶

Vanaf dat moment voert een vertegenwoordiger/commissiehoofd namens Fortuna SC het gesprek met de BVO over veiligheid en uitwedstrijden. De vertegenwoordiger neemt deel aan het vooroverleg voor uitwedstrijden, maar niet aan het operationeel veiligheidsoverleg. Mede doordat hij voor dit overleg volgens een medewerker van de BVO niet expliciet is uitgenodigd.^{27/28} Hierdoor zijn de veiligheidspartners tijdens hun operationeel veiligheidsoverleg niet in staat hun wens ten aanzien van de tocht direct te bespreken met een vertegenwoordiging van de supporters.

Operationeel veiligheidsoverleg 16 september

Tijdens het operationeel veiligheidsoverleg op 16 september 2013 bespreken de gemeente, de politie, de brandweer, het OM en de BVO lopende zaken. De geplande derby tegen MVV is een apart agendapunt. De notulen melden dat de supporters van Fortuna bezig zijn met het plannen van een georganiseerde optocht. Over de organisatie hiervan is bij de voetbalpartners op dat moment niets bekend, maar zij gaan er wel vanuit dat er weer een tocht komt. Deze staat ter bespreking op de agenda met het supporterscollectief.²⁹

Veiligheidsmaatregelen BVO Fortuna-Sittard

In de aanloop naar de wedstrijd neemt de BVO de volgende veiligheidsmaatregelen om wanordelijkheden te voorkomen:

- kaarten aan thuispubliek enkel in de voorverkoop met legitimatieplicht;
- een combiregeling;
- volledige fouillering supporters, met uitzondering van kindertribune en hoofdtribune;
- extra inzet van stewards en beveiligers;
- een geblindeerde bussluis bij het gastenvak;
- een event-sluis;
- plaatsing van hekwerken, zodat een confrontatie tussen beiden supportergroepen niet mogelijk is;
- tijdens de wedstrijd wordt er alcohol geschonken. Er is evenementenbier beschikbaar in het gastenvak.³⁰ De maatregelen inclusief tijdsplanning voor de avond zijn bijgesloten in het draaiboek van de BVO.³¹

26. <http://www.fortunasc.nl/content/view/index/3002>

27. Interview BVO.

28. Zoals eerder opgemerkt is er, zo stelt de politie, een permanente uitnodiging voor deelname aan het veiligheidsoverleg.

29. Notulen operationeel veiligheidsoverleg 16 september 2013.

30. Meldingsformulier Wedstrijdorganisatie, 7 oktober 2013.

31. Draaiboek Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, 3 oktober 2013.

Tijdens de wedstrijd zet de BVO Fortuna-Sittard 7 hoofdstewards, 60 stewards, 12 beveiligers en 10 hostesses in. Ook de Manager Veiligheid, de twee veiligheidscoördinatoren en de algemeen medewerker zijn bij de wedstrijd aanwezig. De bezoekende BVO zet 37 stewards en 2 veiligheidscoördinatoren in. In het draaiboek staat niet vermeld dat de Mobiele Eenheid of bereden politie worden ingezet, enkel spotters. Het aantal reguliere agenten is bij de BVO niet bekend.³²

Dreigingsinformatie

In de dagen voor de wedstrijd heeft de politie géén dreigingsinformatie die wijst op mogelijke confrontaties tussen leden van de harde kern van beide BVOs.³³ Ook de BVO ontvangt géén signalen vanuit de supporters die wijzen op een mogelijke confrontatie tussen rivaliserende supportersgroepen.³⁴ Wel speelt voor de politie de historische rivaliteit mee, de ervaringen met plotseling gebruik van geweld door risicosupporters en de ervaring met de ‘vuurwerkbom’ tijdens de derby in het vorige seizoen, waarbij meerdere gewonden vallen.³⁵ Net als de BVO heeft de politie (via de supportersbegeleiders) bij supporters gepolst of er een tocht plaatsvindt en of er mogelijk personen opstaan die de verantwoordelijkheid op zich willen nemen voor de organisatie. De afgevaardigde die namens de politie deelneemt aan het veiligheidsoverleg, verwacht op basis van openbare bronnen en inlichtingen wederom een tocht vanaf de ‘Brand Taverne’. Daarover is volgens hem géén twijfel. Dit ondanks dat de supporters aangeven dat er geen georganiseerde tocht³⁶ plaatsvindt en er bij de gemeente ook geen melding is gedaan.³⁷

Briefing commandanten 2 oktober

Enkele dagen voor thuiswedstrijden van Fortuna vindt standaard een briefing van de commandanten van in te zetten politie-eenheden plaats. De politiefunctionaris die, als gemandateerde van de chef van de basiseenheid, deelneemt aan het operationeel veiligheidsoverleg, initieert dit overleg. Vanwege persoonlijke omstandigheden kan hij zelf echter niet deelnemen aan de briefing op 2 oktober 2013. De Chef Basiseenheid (als Algemeen Commandant), de commandant Verkeer, de pelotonscommandant van de ME (onder wiens verantwoordelijkheid de bereden vallen), de commandant van de spotters en de voetbalcoördinator van Maastricht nemen wel aan dit overleg deel.³⁸

---

32. Draaiboek wedstrijdorganisatie Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, 3 oktober 2013.

33. Interview politie

34. Interview BVO

35. Interview politie/ Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, 31 oktober 2013, p.2. Naast de vuurwerkbom refereert het politierelaas aan een massale vechtpartij tijdens de vriendschappelijke wedstrijd tussen Fortuna-Sittard – FC-Bayern in 2009 en gedragingen van de harde kern van Fortuna. In de nulmeting van het Auditteam wordt opgemerkt dat de BVO tussen de vijftien en twintig probleemsupporters kent (peildatum 2012) die zich nadrukkelijk profileren en een grotere groep personen van 150 tot 200 man kan mobiliseren. Dit is blijkens de Audit een relatief grote harde kern voor een BVO in de Jupiler League. Risicosupporters hebben zich de afgelopen jaren ook bij uitwedstrijden doen gelden. Incidenten die plaatsvinden hebben te maken met het afsteken van vuurwerk en het aangaan van confrontaties met andere supportersgroepen.

36. Het Fortuna SC meldt dat er ook geen georganiseerde tocht heeft plaatsgevonden.

37. Interview politie.

38. Interview politie.

In de briefing bespreken de commandanten de werkwijze en het operationele optreden van de politie, zowel ten aanzien van de wedstrijd als ten aanzien van de tocht. Zij komen tot de conclusie dat zij regie moeten nemen om de tocht in goede banen te leiden en vernielingen en verkeershinder op de route te voorkomen. Die politieregie is in hun ogen nodig, omdat pogingen van andere partijen zoals de BVO niet zijn geslaagd. Ook de supporters willen niet de rol van organisator op zich nemen en voor de gemeente is dat juist noodzakelijk om te reguleren. Dan is namelijk een dialoog mogelijk om met elkaar tot afspraken te komen.³⁹ Onder verantwoordelijkheid van de Algemeen Commandant wordt in het commandantenoverleg besloten om de tocht van de supporters naar het stadion met de ME te begeleiden. Deze beslissing wordt niet met de burgemeester als eindverantwoordelijke voor de openbare ordehandhaving en het politieoptreden besproken of gedeeld.

Volgens het draaiboek van de politie hebben Fortuna-supporters aangegeven dat ze voor de wedstrijd vanaf de 'Brand Taverne' een fakkeltocht houden naar het stadion. Volgens het draaiboek weten de supporters dat dit niet is toegestaan en dat dit ook niet door de politie zal worden getolereerd.⁴⁰ Deze supporters zullen daarom door de ME en beredenen worden opgevangen en begeleid naar het stadion.⁴¹

De strategie is erop gericht de supporters vanaf café 'Brand Taverne' gecontroleerd naar het stadion te begeleiden. Voor deze strategie (en de inzet van de ME) is gekozen vanwege het gebruik van vuurwerk en vijandige opstelling door supporters tijdens de tocht in 2012. Het opnieuw inzetten van platte petten is voor de politie dan ook niet voor herhaling vatbaar. Bovendien moet de gehanteerde tactiek voorkomen dat deelnemers aan de tocht vernielingen aanrichten op de route naar het stadion.^{42/43}

De commandanten beschikken op 2 oktober niet over dreigingsinformatie die wijst op mogelijke confrontaties tussen rivaliserende supportersgroepen. Wel speelt de historie van de streekderby mee. De verwachting is dat leden van de harde kern van Fortuna-Sittard meelopen in de tocht. Ook beschikt de politie over informatie over het gebruik van vuurwerk door supporters. Het draaiboek bevat géén verdere afspraken en uitgangspunten in relatie tot de begeleiding van de tocht.

In het politiedraaiboek staat een vijftal risicoscenario's opgesomd die tot bijstelling van het operationele plan kunnen leiden. Die zijn bijna alle gericht op de uitsupporters met uitzondering van de kaartverkoop op de hoofdtribune door leden van de harde kern. In deze scenario's wordt niets over de tocht opgemerkt.

Het operationele optreden van de politie vindt plaats onder aansturing van de Algemeen Commandant (AC) vanuit het Regionaal Operationeel Centrum van de politie in Maastricht.

---

39. Interview politie

40. Volgens het Fortuna SC is het een aanname van de politie dat supporters weten dat de tocht niet is toegestaan en niet getolereerd zal worden.

41. Politie Limburg Zuid, draaiboek Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, p.3.

42. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, 31 oktober 2013, p.3./Interviews politie.

43. In de Audit merken partners op dat zij in het algemeen tevreden zijn over de inzet en werkwijze van de politie, hoewel de inzet incidenteel wat aan de veilige c.q. te hoge kant is. Zie: Audit Fortuna-Sittard, 0-meting, Auditteam Voetbal en Veiligheid, januari 2012.

De AC staat in rechtstreekse verbinding met de:

- stadioncommandant: de stadioncommandant voert het overleg met de andere partners zoals de BVO en brandweer en stuurt de supportersbegeleiders in het stadion aan.
- commandant van de spotters-eenheid (bestaande uit elk 4 spotters voor beide BVO's)
- commandant van de hondengeleiders (bestaande uit 6 agenten waarvan 4 hondengeleiders)
- ME-commandant: De ME-commandant voert het bevel over 1 peloton ME (44 personen), 1 groep AE (9) en een groep beredenen (6).⁴⁴
- Commandant verkeer (bestaande uit een verkeersdetachement, 14fte).⁴⁵

De ambtenaar Veiligheid en Handhaving van de gemeente is weliswaar op de hoogte van de begeleiding van de tocht door de politie, maar niet van de gemaakte operationele keuze. De gemeente laat de exacte invulling en te hanteren strategie aan de politie. De gemeente beoordeelt de werkwijze en politie-inzet namelijk als een tactische, 'blauwe afweging', zoals te doen gebruikelijk voor voetbalwedstrijden van Fortuna-Sittard. Er vindt geen bestuurlijke toets door de driehoek plaats op de inzet en de te hanteren uitgangspunten van de ME.⁴⁶

De begeleiding van de supporters door de ME wordt door de politie niet afgestemd met de BVO.⁴⁷ Ook communiceert de politie, gebaseerd op politiebegeleiding vermijdend gedrag van supporters, haar strategie niet vooraf met supporters.⁴⁸

De Manager Veiligheid van de BVO hoort op vrijdagmiddag 4 oktober 2013 van de voetbalcoördinator dat 'de tocht weer plaatsvindt'. Zij spreken niet over de begeleiding door de ME. De Manager Veiligheid is namelijk van mening dat de verantwoordelijkheid voor het bewaken van de openbare orde en veiligheid buiten het stadion tot de taken van de politie (en gemeente) behoren.⁴⁹

De Officier van Justitie zoekt na de commandantenbriefing contact met de voetbalcoördinator van de politie om te horen welke maatregelen worden getroffen. Voor de Officier is het helder dat de groep supporters bij de 'Brand Taveerne' door de politie ingesloten zal worden om verkeersgevaarlijke situaties en vernielingen tijdens de tocht te voorkomen. Ook wordt beoogd het afwijken van supporters van de route tegen te gaan. De Officier van Justitie geeft aan dat de gekozen aanpak vooraf niet door de leden van de driehoek is besproken. Niettemin kan zij zich vinden in de gekozen aanpak.⁵⁰

---

44. Een peloton ME bestaat uit 2 secties. Een sectie bestaat uit twee groepen. Elke groep bestaat uit 11 man. Een peloton bestaat daarmee uit totaal 44 personen, exclusief een commandant en chauffeurs van de ME voertuigen.

45. Verbindingschema Fortuna-MVV, 4-10-2013.

46. Interview gemeente.

47. Interviews BVO.

48. Interview politie

49. Interview BVO.

50. Interview OM.

2.2.1 Sleutelbesluit 1: Begeleiding van de tocht met ME

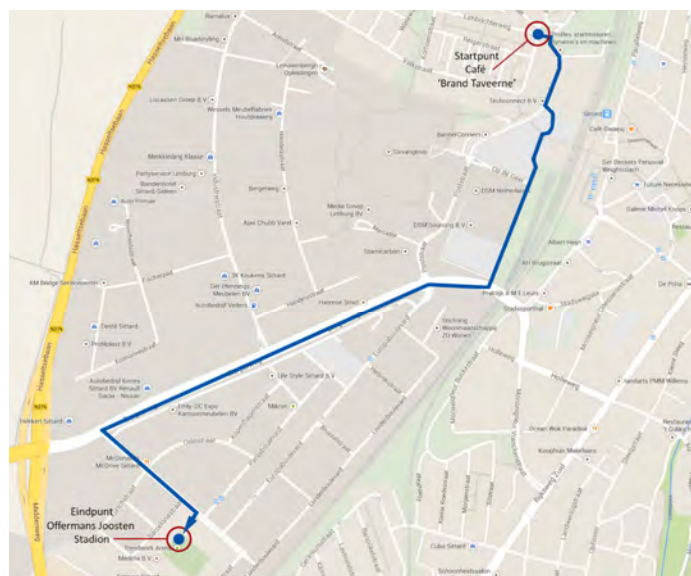
Het Auditteam beschouwt het besluit om begeleiding van de ME in te zetten om supporters vanaf café 'Brand Taveerne' gecontroleerd naar het stadion te begeleiden, in het commandantenoverleg op 2 oktober als een sleutelbesluit. De reden hiervoor is dat dit plan na 2 oktober niet meer is gewijzigd en die keuze bepalend is geweest bij de escalatie van de situatie en het ontstaan van de ongeregelde heden na afloop van de wedstrijd.

2.3 De gebeurtenissen rond de tocht

Op vrijdagavond 4 oktober verzamelen supporters zich bij café 'Brand Taveerne'. Spotters van de politie nemen in het café een gemoedelijke sfeer waar. Zij geven aan dat naast de Fortuna-fans, ook supporters van Belgische en Duitse afkomst aanwezig zijn, evenals supporters uit Alkmaar. Volgens de spotters weten de supporters niet dat de ME de tocht dit jaar begeleidt.⁵¹ Omstreeks 18:30 uur gaat de politie naar hun uitgangsstelling buiten zicht nabij café 'Brand Taveerne'. De politie-inzet bestaat uit 1 peloton ME, 1 groep AE en 1 groep beredenen. Naast een commandovoertuig, rijden 5 ME-voertuigen mee. Geschat wordt dat er tussen de 200 en 250 supporters ter plekke zijn. De ME spot enkele gekende harde kern supporters. De spotters krijgen de opdracht om in gesprek te gaan met de supporters en te communiceren dat de optocht wordt begeleid door de ME en de reden hiervoor toe te lichten.⁵² De politie geeft aan dat de pogingen tot het voeren van een dialoog tussen spotters, ME en supporters tevergeefs waren.

De supporters geven aan dat hun vertegenwoordigers, de eigenaar van de 'Brand Taveerne' en een spotter geprobeerd hebben contact te leggen met de ME na aankomst bij het café. Zij stellen voor dat ze zich door de ME naar het stadion laten begeleiden, onder voorwaarde dat de ME wat meer afstand neemt. Dat voorstel wordt volgens de supporters van de hand gewezen.⁵³

Figuur 1 Route tocht 'Brand Taveerne' - Offermans Joosten stadion (Bron kaart: Google Maps)

51. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.3-4.

52. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.4.

53. Interview Fortuna SC.

De pelotonscommandant besluit rustig naar de 'Brand Taveerne' te rijden. De opdracht is volgens een lid van de ME om bij het café een 'halve rondom te maken' om de supporters te clusteren en hen te begeleiden naar het stadion. De leden van de ME dragen het standaardte-nue: ME-broek en jas, petje, lange wapenstok en schild, helm aan de riem.⁵⁴

Bij aankomst bij het café omstreeks 18:37 uur omcirkelen de ME en de beredenen, zoals afge-sproken, de aanwezige supporters.⁵⁵ Hiermee proberen zij de circa 200 tot 250 supporters als één groep naar het stadion te begeleiden en eventuele wanordelijkheden langs de route/in de wijk te voorkomen.⁵⁶

De beredenen constateren om 18:38 uur dat veel supporters over glas (flessen) beschikken en volle bierflessen in tassen met zich meedragen. Wanneer er met (bier)flessen naar de beredenen wordt gegooid vragen zij toestemming om de helmen op te zetten. Deze toestemming wordt door de pelotonscommandant van de ME verleend.⁵⁷ De pelotonscommandant is verrast door het gedrag dat de aanwezigheid van de ME bij de supporters oproept.⁵⁸

In het verleden is de tocht ook door ordehandhavers ('platte petten') van de politie begeleid. Supporters geven aan dat de politie, waaronder de ME, bij voetbalwedstrijden wel vaker op afstand zichtbaar aanwezig is. Dat wekt volgens de supporters ook geen verbazing. Zij zijn vooral verrast over de in hun ogen forse ME-inzet, maar ook over de inperking van hun bewe-gingsvrijheid doordat de ME hen rond de 'Brand Taveerne' insluit. Bovendien wisselt de ME, volgens de supporters 'het vredestenue' binnen enkele minuten na aankomst voor 'het oor-logstenue'. De supporters hebben het gevoel 'ingepakt' te worden door de ME.⁵⁹

Het politierelaas meldt dat enkele personen binnen de groep het vuurtje opstoken met opmer-kingen over het machtsvertoon van en uitlokking door de politie. Deelnemers aan de tocht weigeren aanvankelijk onder politiebegeleiding aan de tocht te beginnen. Omstreeks 18:45 uur wordt voor het café afgestoken vuurwerk tegen politievoertuigen en paarden gegooid. Er worden volle en kapot geslagen bierflessen richting de ME gegooid en er wordt bedreigd met flessenhalzen. Politiepaarden worden getrapt en aan de teugel getrokken. Naar aanleiding van het vuurwerkgebruik wordt ook door de aanwezige ME de witte helmen opgezet.⁶⁰

De pelotonscommandant verkondigt omstreeks 18:56 uur met behulp van een megafoon driemaal dat de supporters door de ME naar het stadion begeleid zullen worden. In reactie op de eerste vordering gooien supporters naar zeggen van de politie massaal met vuurwerk en gla-zen naar de ME.^{61/62} Ook de Officier van Justitie is verbijsterd door het gedrag van supporters. De Officier merkt dat er tweemaal met vuurwerk tegen de commandowagen wordt gegooid.⁶³

---

54. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal sectie ME.

55. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.4.

56. Interviews politie

57. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.5.

58. Interview politie

59. Interviews Fortuna SC.

60. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.5.

61. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal sectie ME/Interview OM.

62. Volgens de supporters is er gegooid met vier flessen en een fakkel.

63. Interview OM.

Na de vierde vordering door de pelotonscommandant ontstaat er beweging en omstreeks 19:00 uur vertrekken de supporters naar het stadion. Diverse supporters verzetten zich volgens de politie door duw- en trapbewegingen te maken tegen de leden van de ME.⁶⁴

Op elke flank van de stoet loopt een sectie ME aangevuld met beredenen. ME-voertuigen vormen de kop van de stoet. De tocht volgt de route via de Klaverstraat via de Geerstraat, over de Brugstraat-Bergerweg naar de Lissabonlaan. Onderweg vindt op twee locaties op de route, waaronder op de overgang Brugstraat-Bergerweg, een sit-down plaats.⁶⁵

De supporters ervaren de begeleiding als inperking van hun bewegingsvrijheid, mede doordat de tocht door de politie in hun ogen strak, met weinig ruimte voor dialoog, begeleid wordt. Dat roept bij de supporters de nodige irritatie op, ook omdat zij de aanleiding (en noodzaak) van de begeleiding van de tocht door de ME niet goed kunnen plaatsen.⁶⁶ Ondanks dat de reden van de begeleiding door de ME door middel van de vorderingen van de pelotonscommandant en door de spotters zijn uitgelegd.⁶⁷

Tijdens de tocht naar het stadion verricht de Aanhoudingseenheid (AE), na afstemming met en goedkeuring van de pelotonscommandant van de ME, drie aanhoudingen wegens openlijke geweldpleging.⁶⁸

2.3.1 Bepalend moment 1: Incidenten tijdens de tocht

De gebeurtenissen die zich voordeden vanaf het moment dat de ME café 'Brand Taverne' bereikt tot aan de aankomst van de supportersstoet bij het stadion, is naar het oordeel van het Auditteam een bepalend moment. Gedurende deze tocht doen zich namelijk verschillende incidenten voor, waardoor de spanningen tussen supporters en de politie oplopen. Het gaat hierbij onder meer om de volgende incidenten:

- De omcirkeling van de supporters bij de 'Brand Taverne' door de ME en de beredenen, waardoor de supporters het gevoel hebben 'ingepakt' te worden;
- Supporters die (bier)flessen naar de ME en beredenen gooien;
- De ME die vervolgens om zichzelf te beschermen 'het vredestenue' omwisselt voor wat supporters 'het oorlogstenue' noemen;
- Supporters die vuurwerk tegen politievoertuigen en naar paarden gooien;
- agenten verbaal en fysiek agressief bejegenen en er op de route twee zogenoemde 'sit-downs' plaatsvinden;
- De aanhouding door de aanhoudingseenheid (AE) van drie supporters voor openlijke geweldpleging.

64. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal sectie ME.

65. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.5.

66. Interviews Fortuna SC.

67. Interview politie.

68. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal groep AE.

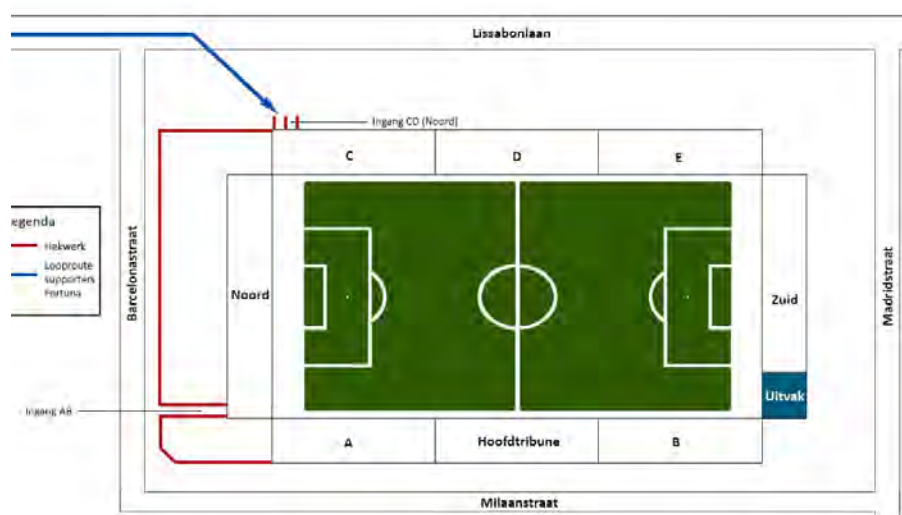
2.4 Aankomst supporters bij het stadion

De MVV-supporters komen met bussen tussen 19:00 en 19:30 uur probleemloos bij het stadion aan en nemen plaats in het gastenvak.

Omstreeks 20:00 uur bereiken de supporters onder begeleiding van de politie het stadion. De gezamenlijke aankomst van supporters wordt door de BVO aanvankelijk om 19:30 uur verwacht.⁶⁹ De medewerkers van de BVO zijn via het portoverkeer ervan op de hoogte dat de tocht omstreeks 19:49 uur de Lissabonlaan bereikt.⁷⁰ De stadioncommandant wordt via de gespreksgroep van de commandanten, continu op de hoogte gehouden waar de stoet zich op de route bevindt.

Bij aankomst bij het stadion gaat het grootste deel van de supporters via ingang CD het stadion binnen. Een kleinere groep gaat naar ingang AB van de Noord-tribune. De BVO heeft voor de ingang hekken opgesteld om de toeschouwers gefaseerd en gecontroleerd binnen te laten. Na de kaartcontrole door een medewerker van de BVO worden de supporters door stewards gefouilleerd maar erna ontstaat er druk op de stewards en de geplaatste hekken. De supporters willen graag snel het stadion in omdat de wedstrijd al is begonnen.⁷¹ De supporters geven aan dat het frustrerend is dat zij pas vlak voor aanvang van de wedstrijd het stadion bereiken, waardoor ze niet tijdig de tribunes op kunnen.⁷² De politie geeft aan dat sprake is van een gebruikelijke tactiek van een deel van de supporters om druk op de toegangscontrole en fouillering te zetten, waardoor een deel van de supporters de controle en fouilleren kan vermijden.^{73/74/75} Door alle hectiek bij ingang CD slaagt een groep van ongeveer 40 à 50 supporters er in om de tribunes te bereiken zonder door de stewards te zijn gefouilleerd.

Figuur 2 Aankomst tocht bij Offermans Joosten stadion

69. Briefing Fortuna-MVV.

70. Debriefing 4 oktober 2013.

71. Interviews BVO en Fortuna SC

72. Interviews Fortuna SC.

73. Interview politie.

74. Zie ook: Audit Fortuna-Sittard, 0-meting, Auditteam Voetbal en Veiligheid, januari 2012.

75. De politie en supporters verschillen van mening over wie verantwoordelijk is voor de late aankomst bij het stadion.

Door de ontstane druk zijn de stewards enkele minuten niet in staat om de gefaseerde toegang van supporters vol te houden.^{76/77} Om de ongecontroleerde toegang maar ook de druk op de toestroom tot het stadion af te remmen, geeft een sectiecommandant van de ME aan twee politieagenten te paard de opdracht om een sluis te vormen bij de ingang.⁷⁸ Tevens vraagt de stadioncommandant aan de locatiecommandant buiten het stadion om politieversterking te bieden aan de stewards en hen te helpen met het fouilleren. Vier agenten gaan daarop via de gracht naar de betreffende locatie. Zij worden door de al in het stadion aanwezige supporters in het nauw gedreven en roepen om assistentie, omdat zij zich in een bijzonder benauwende positie bevinden. Nadat de stadioncommandant de situatie ter plekke waarneemt, vraagt hij om assistentie en worden de vier agenten ontzet.⁷⁹ De foullering bij de ingang van de Noord- en Oosttribune is om 20:04 uur weer onder controle.⁸⁰

De ME laat de rest van de groep bij ingang CD gedoseerd het stadion binnen. Vervolgens vormt de ME samen met de beredenen, een zogenaamde sluis voor de ingang CD (Lissabonlaan), waardoor supporters gefaseerd gefouilleerd kunnen worden.⁸¹

Nabij ingang CD houdt de AE een verdachte aan vanwege het gooien met biërflessen. Het lukt de AE niet een andere verdachte van baldadigheid en opruiing aan te houden, omdat deze persoon door andere leden uit de harde kern wordt afgeschermd. Om 20:13 uur wordt de sluis opgeheven en zijn alle supporters in het stadion.⁸² Niet alle supporters zijn door het ontstane tumult gefouilleerd.

2.4.1 Bepalend moment 2: Congestie bij aankomst van het stadion

De collectieve aankomst van supporters en politie bij het stadion is naar het oordeel van het Auditteam een tweede bepalende moment, omdat de volgende gebeurtenissen plaatsvinden die, zowel bij supporters als bij de politie, tot irritaties en frustratie leiden:

- De (te) late aankomst bij het stadion, waardoor supporters vrezen het begin van de wedstrijd te missen;
- Stewards die - door de druk van supporters - de toegangscontrole en foullering bij de ingang tot het stadion laten vallen waardoor een aanzienlijke groep supporters zonder gefouilleerd te zijn het stadion binnenkomt. Dit frustreert de politie omdat deze vermoedt dat dit een bewuste strategie van een groep risicosupporters is om vuurwerk het stadion binnen te smokkelen;
- Vier agenten die in het tumult binnen het stadion in het gedrang komen en door collega's ontzet moeten worden.
- De niet geslaagde poging van de AE om een verdachte aan te houden, omdat de betreffende persoon door andere leden van de harde kern wordt afgeschermd.

76. Debriefing Fortuna-MVV 4 oktober 2013.

77. Interview politie.

78. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal groep ME.

79. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.7.

80. Debriefing Fortuna-MVV 4 oktober 2013.

81. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.7.

82. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.7.

2.5 Gebeurtenissen tijdens de wedstrijd

In totaal volgen 5220 toeschouwers de wedstrijd in het stadion, waarvan 4677 supporters van Fortuna en 543 van MVV.⁸³ Volgens diverse ooggetuigen verloopt de wedstrijd betrekkelijk rustig.⁸⁴ Het meldingsformulier van de wedstrijdorganisatie, dat informatie bevat over onder meer het aantal toeschouwers, de gedragingen van supporters en incidenten en getroffen veiligheidsmaatregelen, vermeldt dat er tweemaal vuurwerk is afgestoken in het gastenvak en eenmaal in het Fortunavak. Eén verdachte wordt door stewards verwijderd. De andere verdachte staat geregistreerd op beeld, waardoor aanhouding op een later tijdstip mogelijk is. Tevens is, na het afgeven van een rode kaart voor een speler van Fortuna, sprake van spreekkoren richting de scheidsrechter. Verder doen zich volgens het meldingsformulier géén wanordelijkheden zoals vechtpartijen of vernielingen voor.^{85/86}

Defecte verlichting

Kort voor het begin van de wedstrijd constateert de brandweerinspecteur op zijn ronde door het stadion dat de verlichting op de uitgang AB op de Noordtribune niet werkt. De trappen bij de uitgang zijn daardoor niet goed zichtbaar, wat tot een gevaarlijke situatie kan leiden. De inspecteur attendeert hierop rond 20:00 uur de hoofdsteward van de BVO. De verlichting is volgens de steward op dat moment echter niet te repareren.⁸⁷

De brandweerinspecteur bespreekt de defecte verlichting omstreeks 20:15 uur in de commandoruimte met de veiligheidscoördinator van Fortuna en de stadioncommandant van de politie. Zij besluiten gezamenlijk om de uitgang AB na afloop van de wedstrijd niet te gebruiken, om onveilige situaties bij het verlaten van het stadion te voorkomen. Meespeelt dat het aan de buitenzijde van het stadion donker is en achter de bouwhekken bouwmaterialen binnen bereik van risicosupporters liggen.⁸⁸ De bezoekers van de hoofdtribune kunnen gebruikmaken van de hoofduitgang. De supporters op de Noordtribune, waar van oudsher ook de harde kern de wedstrijd volgt, kunnen gebruik maken van de CD-uitgang (Noord).⁸⁹

Opstellen waaier

De stadioncommandant bespreekt deze gewijzigde situatie met de Algemeen Commandant in Maastricht en de pelotonscommandant ME. Zij besluiten, om congestie bij de uitgang te voorkomen en eventuele vermenging van Fortunasupporters van de Noord- en Oosttribune tegen te gaan, een linie op te stellen bij uitgang CD (Noord).

---

83. Meldingsformulier Wedstrijdorganisatie, 7 oktober 2013.

84. Interviews.

85. Meldingsformulier Wedstrijdorganisatie, 7 oktober 2013.

86. De burgemeester is tijdens de wedstrijd in het stadion aanwezig. Normaliter is ook zijn ambtenaar Veiligheid en Handhaving aanwezig in de commandoruimte, maar de ambtenaar is op 4 oktober verhinderd. Wel is de parketsecretaris van de OM een gedeelte van de wedstrijd in de commandoruimte aanwezig. De Officier van Justitie komt tijdens de pauze naar de commandoruimte om de situatie te bespreken.

87. WABO advies brandveiligheid Fortunastadion, 15 oktober 2013.

88. Interview politie.

89. WABO advies brandveiligheid Fortunastadion, 15 oktober 2013. De brandweer merkt op dat de sluiting van de nooduitgang tussen de noord en hoofdtribune geen enkele belemmering heeft gevormd voor de vertrekkende bezoekers.

Zij beoordelen de linievorming, ofte wel een waaier, als de meest geschikte maatregel om de bezoekersstromen te reguleren.⁹⁰ De vorming van een waaier is, zo merkt de politie op, een standaard aanbevolen en aangeleerde maatregel om publieksstromen te scheiden.⁹¹

Een lid van de AE kijkt tijdens de wedstrijd samen met de stadioncommandant en het hoofd van de spotters via het camerasysteem op de tribunes uit naar de verdachte die met een bierfles tegen een lid van de ME heeft gegooid. De verdachte wordt al snel herkend: het is een bekend lid van de harde kern van Fortuna.⁹² Vervolgens overleggen de commandant en een lid van de AE dit met de pelotonscommandant van de ME en de Officier van Justitie. Het lid van de AE informeert de pelotonscommandant en Officier van Justitie over zijn bevindingen rond de verdachte. Gezamenlijk komen zij tot de conclusie dat de verdachte een overtreding van baldadigheid en opruiing, heeft begaan. Zij lopen met elkaar de verschillende opties, waaronder aanhouding buiten heterdaad en aanhouding in het stadion af. Aanhouding van de verdachte tijdens de wedstrijd leidt, zo schatten zij in, tot veel onrust. Dan komt de mogelijkheid ter sprake om van de te vormen waaier gebruik te maken om de verdachte aan te houden.⁹³ De waaier biedt volgens de ME-commandant en AE-lid de gelegenheid voor de AE om de verdachte aan te houden.⁹⁴ Dat lijkt de Officier van Justitie een passende mogelijkheid.⁹⁵ Zij besluiten daarom de verdachte na de wedstrijd en als de situatie het toelaat, aan te houden.⁹⁶ Omstreeks 21:00 uur meldt de AE dat zij na de wedstrijd de betreffende verdachte zullen aanhouden.⁹⁷ In de 87ste minuut van de wedstrijd kondigt de stadionspeaker aan dat de uitgang N/A gesloten is.⁹⁸

2.5.1 Sleutelbesluit 2: Opstelling van de ME bij uitgang CD van het stadion

Het gezamenlijke besluit van de politie commandanten om een ME linie op te stellen bij de uitgang CD (Noord), is naar het oordeel van het Auditteam een sleutelbesluit, omdat de opstelling van de ME hierna niet meer is gewijzigd en bepalend is geweest voor de (verder) escalatie van de situatie en het ontstaan van de ongeregelde heden na afloop van de wedstrijd.

90. Interview politie.

91. Interview politie.

92. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal groep AE/Interview OM.

93. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.8.

94. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal groep AE.

95. Interview OM.

96. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal groep AE.

97. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.8.

98. Debriefing Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht 4 oktober 2013.

2.6 De ongeregeldheden na de wedstrijd

De eerste toeschouwers verlaten omstreeks 21:41 uur voortijdig het stadion.⁹⁹ Om 21:56 uur is de wedstrijd ten einde. Fortuna-Sittard verliest de derby met 0-1. Het stadion stroomt na de wedstrijd snel leeg.

Ongeveer 20 ME-leden hebben zich vóór het einde van de wedstrijd aan de buitenzijde van het stadion bij uitgang CD (Noord) in twee rijen opgesteld om de verlatende supportersstromen van de Noord en Oosttribune van elkaar gescheiden te houden. De twee rijen staan op ongeveer vijf meter afstand van elkaar opgesteld. Volgens een ME-commandant biedt de rij voldoende ruimte voor de bezoekers om het stadion te verlaten.¹⁰⁰ In de ogen van de supporters staat de linie daar echter niet om de uitstroom in goede banen te leiden. Zij hebben sterk het gevoel dat de politie hen buiten het stadion staat op te wachten. Ook ervaren de supporters de bejegening door de leden van de ME niet als vriendelijk en gastvrij.¹⁰¹ Met name de wijze waarop de ME-ers de toeschouwers die het stadion verlaten sommeren om door te lopen, wordt als vijandig beschouwd.¹⁰²

De eerste tien minuten na de wedstrijd verlaten supporters ongestoord en rustig de tribunes. De ME merkt wel dat in het stadion een scheidingshek openstaat, waardoor vermenging optreedt tussen de bezoekers van de Oost- en Noordtribune.¹⁰³ Volgens de BVO staan de scheidingshekken na afloop van de wedstrijd standaard open in verband met de catering.¹⁰⁴

Na ongeveer tien minuten houdt een groep van ongeveer 20 tot 30 supporters van de (vermoedelijke) Noordtribune aan het einde van de ME-linie halt. De supporters staan dan al buiten het stadion (tussen stadion en de Lissabonlaan). De supporters lopen volgens een lid van AE en ME niet weg van de linie, maar keren zich richting het stadion om te kijken wat de ME gaat doen. Hiermee zorgen zij voor congestie in de afvoer van supporters.^{105/106} Vermoed wordt dat de groep de aan te houden verdachte wil afschermen (waardoor aanhouding door de politie voorkomen wordt) en de groep uit is op een confrontatie met de politie.¹⁰⁷

---

99. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.8.

100. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaalgroep ME.

101. Interview Fortuna SC.

102. De politie geeft aan zich niet in dat beeld over de bejegening te herkennen.

103. Interviews politie.

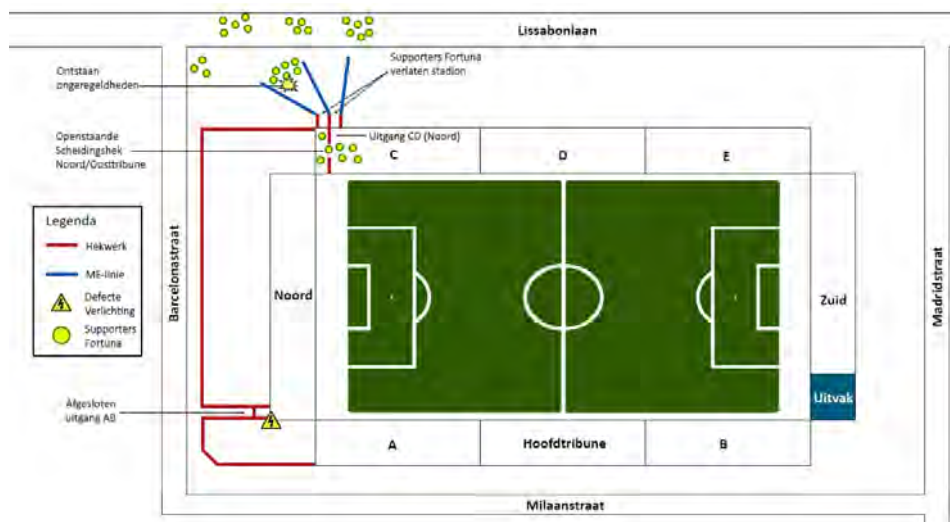
104. Interviews BVO.

105. Interview politie.

106. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal groep AE en ME.

107. Interview politie.

Figuur 3 Ontstaan ongeregelheden na afloop wedstrijd

De sectiecommandant van de ME sommeert de groep zich te verwijderen. Dat gebeurt volgens de politie niet, waarna de sectiecommandant één van de beredenen opdracht geeft de doorgang vrij te maken en de groep in de richting van de Lissabonlaan te bewegen, normaliter een werkzame aanpak.¹⁰⁸ Zodra de twee politiepaarden door de ME-linie komen, wordt een beredene direct belaagd door de groep supporters. De teugels van het paard worden vastgepakt. Tegelijkertijd gooit iemand een steen in de richting van ruiter en paard. De beredene voert na drie waarschuwingen aan het adres van de persoon die het paard bij de teugels heeft gepakt, een corrigerende klap uit met de lange wapenstok.¹⁰⁹ In reactie op de confrontatie tussen deze beredene en een supporter besluit de sectiecommandant van de ME om een korte charge uit te voeren. Een deel van de ME sluit op bevel van de sectiecommandant de uitgang CD van de Noord- en Oosttribune af om te voorkomen dat nog meer supporters zich aansluiten bij de betreffende groep.¹¹⁰ De sectiecommandant van de ME geeft vervolgens zijn sectie opdracht om vanaf uitgang CD een charge uit te voeren richting de tegenovergelegen parkeerplaats. Hij verneemt van één van de ME-ers dat bezoekers in het stadion druk op uitgang CD uitoefenen om naar buiten te kunnen. Om te voorkomen dat supporters in de verdrukking raken, besluit de sectiecommandant de uitgang weer te openen.¹¹¹

Om 22:08 uur probeert de AE op de Lissabonlaan een aanhouding te verrichten. Dat lukt niet, omdat een andere supporter tussenbeide komt. Nadat de AE probeert die laatste persoon aan te houden, worden de zes leden van de AE ter hoogte van de McDonalds volgens het politierelaas ingesloten en aangevallen door zo'n 60 supporters. Op bevel van de pelotonscommandant van de ME ontzetten enkele ME-ers en beredenen de ingesloten AE-ers door middel van een charge. Hiermee drijven zij de aanwezige supporters vanaf het stadion richting de Lissabonlaan uiteen.¹¹²

108. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal sectie ME.

109. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.8-9.

110. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal sectie ME.

111. Politie Eenheid Limburg, proces-verbaal sectie ME.

112. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.9.

De ME pelotonscommandant vordert omstreeks 22:10 uur via de megafooninstallatie het voor het stadion aanwezige publiek te vertrekken. Indien dat niet gebeurt, zal de politie daarvoor dwang gebruiken. Aan deze vordering wordt door een beperkt aantal supporters gevolg gegeven. De supporters geven aan dat de vordering om te vertrekken niet duidelijk was naar (of gehoord zijn door) alle betrokkenen, maar ook dat door de opstelling van de politie op de Lissabonlaan het voor de supporters fysiek niet mogelijk was gehoor te geven aan de vordering.¹¹³ Een deel van de supporters, waarvan enkelen met kinderen, blijven volgens het politierelaas toekijken en filmpjes maken. De beredenen voeren voor het stadion charges uit om de openbare orde te herstellen. In het tumult van de charges voor het stadion op de Lissabonlaan wordt een vrouw in een rode jas door een van de politiepaarden aangereden.¹¹⁴

Om 22:15 uur is de ME nog verwickeld in schermutselingen met supporters. De Eenheid stelt zich op de Lissabonlaan met de ruggen naar elkaar op, zodat in twee richtingen een veilige situatie gecreëerd kan worden. Zij krijgen geen beweging in de tegenover hen staande supporters. De beredenen bieden de ME ondersteuning. Om 22:21 uur vordert de politie het nog aanwezige publiek nog eenmaal zich te verwijderen. Daarna zal geweld gebruikt worden tegen de achterblijvers. Er wordt geen gehoor gegeven aan deze vordering.¹¹⁵ De ME veegt daarop de Lissabonlaan schoon.¹¹⁶

De spotters melden om 22:26 uur dat zij geen relschoppers meer waarnemen rond het stadion. De AE verricht op verzoek van de hondengeleiders nog twee aanhoudingen voor belediging en vernieling. De pelotonscommandant van de ME meldt dat hij zo wil vertrekken. De aanwezigheid van de politie is mogelijk de enige reden waarom relschoppers nog ter plaatse blijven. Hierop vertrekken - in overleg met de Algemeen Commandant - de ME en de beredenen. Om 22:36 uur meldt de AE nog één aanhouding voor belediging op de Bergerweg.¹¹⁷ De aanhouding van de intussen bekende verdachte waarover in de rust overleg is geweest en waarvoor o.a. de waaier bij de uitgang was ingesteld, is niet gerealiseerd.

Nadat de ME, AE en beredenen zich omstreeks 22:38 uur op de Postweg hebben verzameld, keren zij huiswaarts. De spotters melden dat er op dat moment ongeveer 100 tot 150 mensen in en bij de 'Brand Taveerne' aanwezig zijn. Er zit een vijftigtal mensen op het terras. Alles is rustig.¹¹⁸

In totaal zijn er door de politie vijf aanhoudingen verricht.¹¹⁹

---

113. De supporters geven aan dat de ME zich door haar opstelling op de Lissabonlaan de route naar de parkeerplek en de route richting McDonalds blokkeert.

114. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.10.

115. De supporters merken op dat het door de opstelling van de ME niet mogelijk is gehoor te geven aan de vordering zich te verwijderen.

116. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.10-11.

117. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013, p.10-11.

118. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013.

119. Persbericht Politie Eenheid Limburg, Onderzoek politie naar ongeregeligheden volop gaande, 10 oktober 2013.

2.6.1 Bepalend moment 3: Ontstaan van ongeregelheden

De gebeurtenissen vanaf het moment dat de supporters van de Noord- en Oosttribune¹²⁰ via uitgang CD (Noord) het stadion verlaten, is naar het oordeel van het Auditteam een bepalend moment, omdat zich bij het verlaten van het stadion de volgende gebeurtenissen voordoen die de opmaat vormen voor de ongeregelheden:

- De ME die aan de buitenzijde van het stadion bij uitgang CD (Noord) een zogenoemde waaier vormt om supportersstromen van de Noord en Oosttribune van elkaar gescheiden te houden;
- Supporters die hierdoor verrast zijn en de bejegening door de leden van de ME niet als vriendelijk en gastvrij ervaren;
- Een groep van ongeveer 20 tot 30 supporters van de (vermoedelijke) Noordtribune die na ongeveer tien minuten aan het einde van de ME-linie halt houdt. De politie vermoedt dat de groep een verdachte wil afschermen om aanhouding te voorkomen en uit is op een confrontatie met de politie;
- De sectiecommandant van de ME die de groep tevergeefs sommeert zich te verwijderen. Waarop één van de beredene opdracht krijgt de doorgang vrij te maken en de groep in de richting van de Lissabonlaan te bewegen;
- De belaging van de beredene door de groep supporters, waarbij de teugels van het paard worden vastgepakt en hij bekogeld wordt met een steen. De beredene voert na drie waarschuwingen aan het adres van de persoon die het paard bij de teugels heeft gepakt, een corrigerende klap uit met de lange wapenstok;
- Het besluit van de sectiecommandant van de ME op een korte charge uit te voeren in reactie op de confrontatie tussen de beredene en een supporter, waarna de situatie escaleert en de soms heftige en omvangrijke ongeregelheden plaatsvinden.

2.7 De nasleep

Het optreden van de ME voorafgaand aan de wedstrijd, maar vooral na de wedstrijd wanneer bezoekers het stadion verlaten, roept bij supporters grote verontwaardiging op. Supporters geven in de dagen en weken na de wedstrijd op verschillende manieren uiting aan hun onvrede. Zo worden tientallen klachten ingediend bij de gemeente en politie en geven supporters gehoor aan de oproep van de BVO om informatie over de gebeurtenissen ter beschikking te stellen.^{121/122} Fortuna SC legt op haar website een informatiedossier aan,¹²³ stelt een zwartboek getiteld “Prikken en Porren” samen met ooggetuigenverslagen en zelfbenoemde lessen en organiseert een protestmars.

120. De Oosttribune heeft twee uitgangen: CD (Noord) en DC (Zuid).

121. Interviews Fortuna SC.

122. Volgens het Fortuna SC zijn er in totaal bij het Fortuna SC, politie en gemeente iets meer dan 100 klachten gedaan over het politieoptreden.

123. <http://www.fortunasc.nl/content/view/index/3634>

Uit de reacties van supporters spreekt verbazing over het politieoptreden. Het nut en de noodzaak is velen niet duidelijk, waardoor zij het politieoptreden niet goed kunnen plaatsen. Supporters vinden het onnodig. Zij ervaren het optreden als het verpesten van hun avondje voetbal. Dat geldt zowel rond de tocht, maar vooral ook na afloop van de wedstrijd. Dat de ME paraat staat, goedwillende supporters als het ware opwacht, bij het verlaten van het stadion, komt als een verrassing. Ook de, in de ogen van supporters, agressieve bejegening en behandeling door de politie wekt woede op. Uit de verslagen komt duidelijk naar voren dat supporters zich afvragen waar zij dit optreden aan te danken hebben.

Ook zijn supporters ontevreden over de intake en afhandeling van klachten door de politie in de dagen na de wedstrijd.¹²⁴ Op 5 oktober reageert de directeur van de BVO op de website van de club op de gebeurtenissen. De directeur spreekt zijn verbazing uit over het geweld en roept ooggetuigen op informatie over de ongeregelde heden ter beschikking van de BVO te stellen.

Naar aanleiding van de gebeurtenissen geeft de Eenheidsleiding van de Politie-eenheid Limburg opdracht een feitenrelaas op te stellen ten behoeve van de beeldvorming van de eenheidsleiding. Daarnaast krijgt het evaluatieteam opdracht de politie-inzet te evalueren.¹²⁵ Uit de briefings met politiepersoneel die de politie organiseert, komt naar voren dat agenten in voor hen angstige en bedreigende situaties hebben moeten optreden. Dat beeld komt ook naar voren in het persbericht van 10 oktober. Daarin reageert de Politie-eenheid Limburg op de gebeurtenissen als tegenwicht tegen de eenzijdige beeldvorming die in haar ogen in de media is ontstaan.¹²⁶

De burgemeester, de Eenheidschef en hoofdofficier van Justitie lichten tijdens een persconferentie op 15 november de bevindingen toe. De BVO en supporters worden voor de persconferentie op de hoogte gesteld van de bevindingen. De supporters uiten in de pers kritiek op het feitenrelaas, mede doordat er in hun ogen onvoldoende aandacht en erkenning wordt gegeven aan slachtoffers.¹²⁷ De burgemeester vraagt het Auditteam Voetbal en Veiligheid om onderzoek te doen naar de gebeurtenissen en om lessen te trekken voor alle voetbalpartners en de supporters.

Fortuna SC organiseert naar aanleiding van de gebeurtenissen voor de wedstrijd tegen Achilles 29 op 26 oktober 2013 een protestmars (de 'Fans for Justice'-mars). In de voorbereiding voeren Fortuna SC en gemeente overleg over de randvoorwaarden voor de tocht. De supporters geven aan dat onderlinge dialoog en communicatie tussen hen en de gemeente en politie nodig is om vertrouwen in elkaar op te bouwen. Zij ervaren momenteel bij deze partijen weinig inlevingsvermogen in hoe supporters 'het voetbal' en in bijzonder de wedstrijden van Fortuna beleven.¹²⁸

---

124. Interview Fortuna SC.

125. Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-MVV, 31 oktober 2013.

126. Persbericht politie Eenheid Limburg, Onderzoek politie naar ongeregelde heden volop gaande, 10 oktober 2013.

127. <http://www.l1.nl/nieuws/233566-fortuna-supporters-niet-tevreden-na-gesprek-politie>

128. Interview Fortuna SC.

Hoofdstuk 3

Lessen, conclusies en aanbevelingen

3.1 Inleiding

In hoofdstuk twee zijn de gebeurtenissen rond de wedstrijd tussen Fortuna-Sittard M.V.V.-Maastricht op 4 oktober 2013 beschreven en sleutelbesluiten en bepalende momenten benoemd. In dit slothoofdstuk geven we een korte samenvatting van de gebeurtenissen, als opmaat naar de lessen die de gemeente, politie, OM, BVO en supportersvereniging voor zichzelf hebben geïdentificeerd. Vervolgens beschrijven wij de overkoepelende lessen en aanbevelingen van het Auditteam.

3.2 Samenvatting van gebeurtenissen

In de voorbereiding treffen de voetbalpartners diverse veiligheidsmaatregelen om confrontaties tussen rivaliserende supportergroepen te voorkomen, waaronder beperkingen in kaartverkoop, een combiregeling en een bussluis. Ook de bouwwerkzaamheden rond het stadion krijgen de nodige extra aandacht. Tevens komt in de voorbereiding, op 19 augustus en 3 september 2013, de tot traditie verheven tocht van Fortuna supporters van café 'Brand Taveerne' naar het stadion ter sprake.

Vanwege overlast en vernielingen in voorgaande jaren - en op aandringen van de politie - willen de veiligheidspartners voorwaarden stellen aan de tocht. Daarover is al in januari 2013 in het operationeel veiligheidsoverleg gesproken met het doel om tot regulering te komen. Dit onderwerp komt weer terug na het overleg van 19 augustus 2013. De BVO polst onder supporters of zij als organisator willen optreden. Dat willen zij niet, omdat het volgens hen om een spontane tocht gaat. Er wordt tevens geen formele melding gedaan bij de gemeente. De beoogde oplossing van de voetbalpartners komt niet tot stand. Daarop besluit de politie op 2 oktober om de tocht vanaf 'Brand Taveerne' naar het stadion door de ME te begeleiden. Tijdens de tocht en de aankomst van de supporters bij het stadion doen zich meerdere incidenten voor. Na afloop van de wedstrijd staat de ME in een waaier bij de uitgang van de Noord- en Oosttribune. Enkele minuten na de wedstrijd ontstaan er forse ongeregelheden tussen de ME van de Politie-eenheid Limburg en een groep Fortuna-Sittard supporters. Een grote groep welwillende supporters, waaronder ouders met kinderen, zijn in meer of mindere mate onbedoeld toeschouwer en/of slachtoffer van de ongeregelheden en het geweld.

Het Auditteam onderscheidt in de reconstructie van gebeurtenissen zogenoemde sleutelbesluiten en bepalende momenten. Dit zijn besluiten en momenten die volgens het Auditteam bepalend zijn geweest voor de escalatie van de situatie en hiermee het ontstaan en verloop van de ongeregelheden.

Het gaat daarbij om:

- Het besluit dat in het commandantenoverleg op 2 oktober genomen is om voor de begeleiding van de tocht de ME in te zetten en de supporters vanaf café 'Brand Taveerne' gecontroleerd naar het stadion te begeleiden.
- De gebeurtenissen die zich voordeden vanaf het moment dat de ME café 'Brand Taveerne' bereikt tot aan de aankomst van de supportersstoet bij het stadion. Gedurende deze tocht doen zich namelijk verschillende incidenten voor, waardoor de spanningen tussen supporters en de politie oplopen.
- De collectieve aankomst van supporters en politie bij het stadion die zowel bij supporters als bij de politie tot (verdere) irritaties en frustratie leidt. Onder andere door: de late aankomst, de druk op stewards, het loslaten van de foullering en de agenten die in het nauw raken.
- Het gezamenlijke besluit van de politie commandanten om een ME-waaiër op te stellen bij de uitgang CD (Noord).
- De gebeurtenissen vanaf het moment dat de supporters van de Noord- en Oosttribune via uitgang CD (Noord) het stadion verlaten, omdat zich bij het verlaten van het stadion gebeurtenissen voordoen die de opmaat vormen voor de ongeregelheden.

De ongeregelheden hebben grote impact gehad op zowel een omvangrijke groep welwillende supporters, als op betrokken agenten.

3.3 Eigen lessen voetbalpartners

In de interviews met de betrokken professionals heeft het Auditteam gevraagd wat de belangrijkste lessen zijn die zij voor zichzelf uit de gebeurtenissen trekken. De betrokken partners hebben de volgende lessen voor zichzelf benoemd:

- De burgemeester dient toestemming te verlenen voor de inzet van ME in het kader van de handhaving van de openbare orde, en dient hiervoor adequaat in stelling te worden gebracht.
- Bij risicowedstrijden dient de ambtenaar openbare orde en veiligheid deel uit te maken van het operationeel team en is deze ambtenaar verantwoordelijk voor het informeren van de burgemeester. Indien noodzakelijk zal de burgemeester in stelling moeten worden gebracht om, samen met de partners, te komen tot de juiste afwegingen.
- De politie trekt als les dat, zodra vraagstukken op het gebied van voetbalveiligheid en openbare orde in het operationele veiligheidsoverleg niet tot een gezamenlijke aanpak leiden, zij de burgemeester informeert en opschaalt naar de driehoek voor een bestuurlijke afweging.
- Het OM is van mening dat de driehoekspartners voor risicowedstrijden met elkaar de kaders en tolerantiegrenzen voor het politieoptreden expliciet moeten vaststellen en zich hierop voorbereiden aan de hand van scenario's.
- De BVO Fortuna-Sittard ziet het als leerpunt dat zij de gezamenlijke afwegingen rond veiligheidsmaatregelen en hun nut en noodzaak beter begrijpelijk kan maken voor haar supporters en zij zich actiever kan opstellen ten aanzien van sfeeracties van supporters.
- Het Fortuna Supporters Collectief trekt als les dat zij zich als aanspreekpunt en stem van de supporters wellicht nog actiever kan opstellen in relatie tot (sfeer) acties van supporters.

Hierbij is het uiteraard voor Fortuna SC van groot belang dat stadionbezoek aantrekkelijk, gezellig en veilig is en blijft en daar wil Fortuna SC zich graag voor inzetten.¹²⁹

Het Auditteam onderschrijft deze lessen en is positief over de bereidheid bij de veiligheidspartners gezamenlijk te leren van de gebeurtenissen. We merken bovendien op dat de Politie-eenheid Limburg voor zichzelf en de partners in het veiligheidsoverleg al aandachtspunten heeft benoemd. Ook het Fortuna SC doet suggesties om een herhaling te voorkomen, waaronder verbetering van de dialoog en het aanhalen van de banden met de club en met de politie.

3.4 Overkoepelende lessen en conclusies Auditteam

Er is geen excuus voor het gebruik van geweld door supporters en dit kan en mag ook in de toekomst niet getolereerd worden. Rond voetbalwedstrijden bestaat op momenten helaas een reële kans op geweld en verstoringen van de openbare orde. Dit vergt een zo adequaat mogelijke aanpak van de veiligheidspartners, zowel in de voorbereiding als in de reactie op (beginnende) incidenten. Het gaat daarbij om een integrale aanpak waaraan alle partners hun bijdrage leveren: gemeente, politie, OM, BVO en supporters.

Duidelijke beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen helpen bij het bepalen van de aanpak mochten er toch incidenten plaatsvinden. Dan is voor iedereen helder wat er wel of niet mag en hoe er wordt opgetreden in reactie op verschillende (potentiële) risico's en incidenten. Hierbij geldt de bredere ambitie om te werken aan normalisatie rond voetbal; voetbal dat een feest moet zijn.

Het Auditteam concludeert dat de belangrijkste lessen naar aanleiding van de ongeregelde rond Fortuna-Sittard tegen MVV-Maastricht zitten in de voorbereiding. Met name rond de bepalende momenten en sleutelbesluiten voorafgaand aan, tijdens en na afloop van de wedstrijd op 4 oktober 2013 is de aanpak van de partners in de ambtelijke én bestuurlijke voetbalvierhoek tekort geschoten. Hierbij is er te weinig een integrale en multidisciplinaire aanpak gerealiseerd. Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van de optocht en de daaraan te verbinden voorwaarden. Juist rond deze sleutelbesluiten en bepalende momenten is gezamenlijk en integraal optreden essentieel omdat dit dan het verschil kan maken.

De aanpak van de veiligheidspartners zou naar de mening van het Auditteam baat hebben gehad bij:

1. Een meer expliciete onderkenning van het bijzondere karakter van de tocht en de gemeentelijke regierol hierbij. In het bijzonder ten aanzien van de risico's en het benoemen van uitgangspunten voor het politieoptreden bij eventuele incidenten. Ook de reeds kwetsbare relatie tussen politie en supporters was een bijzonderheid die meer expliciet meegewogen had kunnen worden;

---

129. Hierbij merkt het Fortuna SC expliciet op dat zij echter niet verantwoordelijk gehouden kan worden voor elke activiteit die door supporters van Fortuna-Sittard georganiseerd of uitgevoerd wordt. Fortuna SC komt op voor de belangen van haar leden, de supporters van Fortuna-Sittard en de BVO Fortuna-Sittard in die volgorde. Er zal telkens een zorgvuldige afweging van belangen gemaakt worden alvorens Fortuna SC de verantwoordelijkheid en organisatie van een activiteit zal delen of op zich zal nemen.

2. Een actievere rol van de BVO en het Fortuna Supporters Collectief in het komen tot concrete afspraken met supporters over de tocht;
3. Bestuurlijke opschaling op het moment dat het ambtelijk niet lukt om gesignaleerde knelpunten op te lossen, zoals het ontbreken van een organisator voor de tocht en het uitblijven van een gezamenlijke aanpak van de tocht;
4. Expliciete aandacht voor de afweging van de voor- en nadelen van de (eventuele) inzet van ME, vooral in het licht van de-escalerend optreden en van het maken van onderscheid in goedwillende en kwaadwillende supporters. Dit mede als onderdeel van een langere termijnstrategie gericht op een gedifferentieerd supportersbeleid waarbij goedwillende supporters gastvrij worden behandeld en er streng wordt opgetreden tegen (veelal een kleine groep) notoire ordeverstoorders;
5. Een tijdige en meer integrale en gezamenlijke aanpak zou naar verwachting de gemaakte keuze voor de inzet en de gekozen tactiek van de ME hebben beïnvloed. Hiermee zou de kans op het ontstaan of escaleren van ongeregelde heden beperkt kunnen worden. Hoe het werkelijk zou zijn gelopen is onmogelijk achteraf vast te stellen. Het gaat vooral over het realiseren van randvoorwaarden voor het kunnen omgaan met risico's. De onderstaande aanbevelingen zijn dan ook daarop gericht.

3.5 Aanbevelingen

Deze aanbevelingen zijn gericht aan de vijf belangrijkste actoren, namelijk de gemeente, de politie, de BVO, het OM en het supporterscollectief.

1. Het Auditteam adviseert de driehoek om met behulp van scenario's haar standpunt te bepalen ten aanzien van de politie-inzet rond (voetbal)veiligheid. Specifiek door het expliciet benoemen van eenduidige beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen.

De beleidskaders bevatten idealiter afspraken over:

- hoe en wanneer de driehoek, c.q. de burgemeester, geïnformeerd dient te worden door zijn ambtelijke medewerkers maar ook door de verantwoordelijk politiefunctionarissen over (potentiële) verstoringen van de openbare orde en veiligheid en over de voorgestelde veiligheidsmaatregelen en (politie)aanpak;
- de maatregelen die de driehoek proportioneel vindt in de betreffende verstoring van de openbare orde en veiligheid;
- de situaties die een expliciete bestuurlijke afwegingen vereisen (bijvoorbeeld zodra er tegenstellingen bestaan tussen openbare orde en rechtsorde);
- de beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen met betrekking tot de politie-inzet.

2. Het Auditteam adviseert de gemeente te investeren in de kwaliteit van het operationeel veiligheidsoverleg.

Het operationeel veiligheidsoverleg vormt het fundament voor de gezamenlijke aanpak van voetbalveiligheid. Deze bestaat uit verschillende actoren met elk eigen verantwoordelijkheden, opvattingen en belangen samen om tot een gezamenlijke aanpak te komen. Dit is vaak lastig en daarom is het belangrijk om een robuust veiligheidsoverleg in te richten. Een robuust overleg voldoet volgens het Auditteam aan de volgende voorwaarden:

- een scherpe procesbewaking (gezamenlijke probleemdiagnose, opvolging besluiten en acties, ruimte bieden aan verschillende opvattingen) onder stevig voorzitterschap van de gemeente vanuit haar regierol;
- het benutten van tegenspraak als extra toets op voorgestelde maatregelen;
- het benutten van bestuurlijke opschaling, zodra problemen niet leiden tot een bevredigende gezamenlijke aanpak of bijzondere veiligheidsmaatregelen worden overwogen.

3. Het Auditteam adviseert de voetbalvierhoek en in het bijzonder de politie, om bij de keuze van openbare orde en veiligheidsmaatregelen rekening te houden met de impact van deze maatregelen op welwillende supporters en deze impact zoveel mogelijk te beperken. Hanteer hierbij tevens het principe “high trust, high penalty”.

We merken dat de getroffen maatregelen in belangrijke mate gebaseerd en afgestemd zijn op het gedrag van risicosupporters en dat er onvoldoende rekening is gehouden met de impact van die maatregelen op de goedwillende supporters. Deze benadering staat normalisatie in de weg.

Daarom pleiten we voor het meewegen en beperken van impact van maatregelen op goedwillende supporters. Hiernaast mag de welwillende opstelling van officiële instanties betreffende de veiligheidsmaatregelen best gepaard gaan met streng en robuust optreden tegen geweldplegers en bewuste overtreding van gemaakte afspraken. Deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd volgens het principe ‘high trust, high penalty’.

4. Het Auditteam adviseert het Fortuna Supporters Collectief meer initiatief te nemen in de organisatie van sfeeracties en structureel deel te nemen aan het operationeel veiligheidsoverleg.

Het supporterscollectief kan bijdragen aan (het herstel van) het onderlinge vertrouwen en de samenwerking tussen supporters en de veiligheidspartners door:

1. Structureel deel te nemen aan het operationeel veiligheidsoverleg en;
2. Meer initiatief te nemen ten aanzien van de organisatie van sfeeracties van supporters. Hiervoor is het wel van belang dat het Fortuna Supporterscollectief zich medeverantwoordelijk voelt voor de sfeeracties en dat de veiligheidspartners haar accepteert als vertegenwoordiger van de supporters.

5. Het Auditteam adviseert de voetbalvierhoek om samen met de supporters een plan van aanpak te maken voor de organisatie en de begeleiding van de tocht in 2014.

Aangezien de tocht in enkele jaren een vanzelfsprekende traditie is geworden is het te verwachten dat in 2014 opnieuw - al dan niet ‘spontaan’ – de wens ontstaat om vanaf de taveerne naar het stadion te gaan. De ervaring met de omgang met gegroeide praktijken en tradities zoals de jaarwisseling, leert dat van bovenaf opgelegde oplossingen niet altijd even goed werken. Stel daarom als voetbalvierhoek samen met het supporterscollectief een plan van aanpak op. Hierbij hebben de BVO en het Fortuna supporterscollectief een belangrijke rol als eerste aanspreekpunt voor én vertegenwoordiger van de supporters. Het helpt daarbij om (niet al te veel gehinderd door het verleden) nog eens met frisse blik naar de problemen rond de tocht en de aanpak te kijken.

Bijlage A

Respondenten

Brandweer

Dhr. F. Dekker

BVO Fortuna-Sittard

Dhr. J. Groen

Dhr. C. Lurasco

Dhr. M. Masset

Dhr. N. van Mierlo

Fortuna Supporters Collectief

Dhr. E. de Jong

Dhr. M. Verjans

Gemeente

Dhr. T. Bindels

Dhr. S. Cox

Politie- eenheid Limburg

Dhr G. Veldhuis

Dhr. R. Caumon

Dhr. R. Gräeve

Dhr. O. Laumen

Dhr. J. Peters

Dhr. B. Vermariën

Openbaar Ministerie

Dhr. J. Peters

Mevr. D. Weymar

Bijlage B

Geraadpleegde documenten

- Audit Fortuna-Sittard, 0-meting, Auditteam Voetbal en Veiligheid, januari 2012.
- Briefing & informatieformulier thuiswedstrijden Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht.
- Convenant betaald voetbal 2013-2014, september 2013.
- Debriefing Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht 4 oktober 2013.
- Draaiboek wedstrijdorganisatie Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, 3 oktober 2013.
- Evaluatie seizoen 2012-2013, 3-09-2013.
- <http://www.fortunasc.nl/content/view/index/3613>
- <http://www.fortunasc.nl/content/view/index/3634>
- <http://www.fortunasc.nl/content/view/index/3002>
- <http://www.l1.nl/nieuws/233566-fortuna-supporters-niet-tevreden-na-gesprek-politie>
- Meldingsformulier Wedstrijdorganisatie, 7 oktober 2013.
- Notulen operationeel veiligheidsoverleg 19 augustus 2013.
- Notulen operationeel veiligheidsoverleg 16 september 2013.
- Persbericht Politie Eenheid Limburg, Onderzoek politie naar ongeregeldheden volop gaande, 10 oktober 2013.
- Politie Limburg Zuid, draaiboek Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht.
- Politie Limburg, feitenverslag inzet Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, 31 oktober 2013.
- Politie Eenheid Limburg, processen-verbaal AE/ME.
- Prikken en Porren. Een ooggetuigen- en fotoverslag van het politiegeweld rondom de wedstrijd Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, Fortuna SC.
- Verbindingschema Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht, 4-10-2013.
- Vooroverleg Fortuna-Sittard – MVV-Maastricht.
- WABO advies brandveiligheid Fortunastadion, 15 oktober 2013.

